

KITERJEDT, GYORS ÉS EGYRE INTENZÍVEBB AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS AZ IPCC 6. ÉRTÉKELŐ JELENTÉSE SZERINT

EXTENSIVE, RAPID AND INTENSIFYING CLIMATE CHANGE IS REPORTED IN THE 6TH IPCC ASSESSMENT REPORT

Lakatos Mónika

Országos Meteorológiai Szolgálat, 1024 Budapest, Kitaibel Pál utca 1., lakatos.m@met.hu

Az IPCC 6. értékelő jelentésének (AR6) a klímaváltozással kapcsolatos szakmai eredményeket összegző első részét 2021. augusztus 6-án hagyta jóvá az ENSZ 195 tagállama. A jelentés szerint az éghajlat megváltozása már minden régióban és az egész klímarendszerben megfigyelhető. Az éghajlati változások zöme példátlan az elmúlt ezer-százezer évben, és egy részük nem fordítható vissza néhány évtized alatt.

A szén-dioxid és más üvegházhatású gázok kibocsátásának erőteljes és tartós csökkentése azonban korlátok közé szoríthatná az éghajlatváltozást. A levegőminőség javulása gyorsan jelentkezne, de a globális átlaghőmérséklet stabilizálásához legalább 20–30 évre lenne szükség.

Gyorsabb a melegedés a vártnál. A jelentés többek között új becsléseket tartalmaz arra vonatkozóan, hogy mekkora eséllyel lépi át a következő évtizedekben a 1,5 °C-ot a felmelegedés mértéke. Megállapítja továbbá, hogy amennyiben nem történik azonnali, gyors és nagymértékű csökkentés az üvegházhatású gázok kibocsátásában, akkor nem csak a 1,5 °C-ot, de a 2 °C-ot is meg fogja haladni a hőmérséklet emelkedés.

A jelentésből kiderül, hogy az emberi tevékenységekből származó üvegházhatású gázok kibocsátása felelős az 1850–1900 időszakhoz képest jelenleg megközelítőleg 1,1 °C-os felmelegedésért. Megállapítja azt is, hogy a következő 20 év átlagában a globális átlaghőmérséklet növekedése várhatóan eléri vagy meg is haladja a 1,5 °C-ot. Az előző jelentés óta bővültek a felmelegedés vizsgálatára szolgáló megfigyelési adatbázisok, valamint az ember általi kibocsátás szerepének tudományos megértésében is komoly előrelépés történt.

Minden régióban egyre nagyobb változásokkal kell megküzdeni. Az éghajlatváltozás a hőmérsékleti, csapadék- és szélviszonyokra, a hó és a jég területi és időbeli eloszlására, valamint az óceánok és part menti területek állapotára is hatással van:

- A 1,5 °C-os globális melegedés fokozódó hőhullámokkal, hosszabb meleg és rövidebb hideg évszakokkal jár majd, míg a 2 °C-os melegedést kísérő szélsőségek gyakrabban érik el a mezőgazdaság és az egészségügy kritikus tőrési küszöbét.

- Az éghajlatváltozás fel fogja erősíteni a víz körforgását, intenzívebb csapadékot, árvizeket, komoly aszályt okoz sok régióban.
- A magasabb szélességeken valószínűleg nőni, míg a szubtrópusi területek nagy részén csökkenni fog a csapadék mennyisége.
- Az alacsonyan fekvő part menti területeken a folyamatosan emelkedő tengerszint miatt gyakoribb és súlyosabb part menti árvizek léphetnek majd fel és nőhet a part eróziója. A század végére évente történhetnek olyan áradások, amelyek korábban 100 évente egyszer fordultak elő.
- A felmelegedés fokozza majd a korábban állandóan fagyott (permafroszt) területek, a gleccserek és a jégta- karó olvadását, a szezonális hótakaró csökkenését, valamint a nyári sarkvidéki tengeri jégvesztést.
- Az óceán melegedése, savasodása, a csökkent oxigénszint egyértelműen összefüggnek az emberi tevékenységgel.
- Mivel a városi területek általában melegebbek a környezetüknél, az éghajlatváltozás egyes hatásai itt felerősödhetnek. Az intenzív csapadékhullás árvizeket válthat ki, illetve a tengerparti városokban a tengerszint-emelkedés is fokozza azok hatását.
- A változások a 21. században végig folytatódni fognak, s befolyással lesznek mind a szárazföldi és az óceáni ökoszisztémákra, mind az ezeken alapuló emberi tevékenységre.

A hatodik értékelő jelentés részletes betekintést nyújt a regionális változásokba is, támogatva ezzel a helyi szintű kockázatértékelést, az alkalmazkodást és a döntéshozatali folyamatokat. A regionális információk kinyerhetők az újonnan kifejlesztett Interaktív Atlaszból, valamint a jelentés részét képező regionális értékelésekből és a technikai összefoglalóból.

Az IPCC AR6 I. munkacsoportjának jelentése 66 országból 234 szerző, 31 koordináló szerző, 167 vezető szerző, 36 bíráló szerkesztő, 517 közreműködő szerző közreműködésével; több mint 14 000 publikáció áttekintésével; összesen 78 007 szakértői és kormányzati észrevétel figyelembevételével készült.

Forrás: <https://public.wmo.int/en/media/press-release/climate-change-widespread-rapid-and-intensifying-%E2%80%93ipcc>

Az IPCC AR6 1. munkacsoportjának jelentése: <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/>